

Eloszlatott aggályok

Előző számunkban „Eljött az idő a cselekvésre” címmel arról írtunk, hogy a Vidékfejlesztési Minisztériumnak augusztus 1-jével be kell jelentenie Brüsszelnek, milyen agrártámogatási rendszert kíván alkalmazni a 2012-es esztendőben. Utánanézünk annak, hogy az Alkotmánybíróság döntése tiltja-e az SPS bevezetését. Dr. Halmi Olga, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtanácsosa az elmúlt években többször is „levelezett” az AB-vel, így a testület SPS-re vonatkozó döntését is jól ismeri.

Az országgyűlés 2008. október 20-án fogadta el az egységes mezőgazdasági támogatási rendszer bevezetéséről és működtetéséről szóló törvényt. Ezt a törvényt *Sólyom László* köztársasági elnök megküldte az AB-nek előzetes normakontrollra, mivel két ponton kifogásolta a törvény szövegét – kezdte mondandóját a főtanácsos.

Két kifogás

A köztársasági elnök elsődlegesen azt sérelmezte, hogy a 2006-os év meghatározása bázisidőszakként sérti a jogbiztonság elvét, ezért alkotmányellenes. Álláspontja szerint a jogalkotó nem biztosított kellő felkészülési időt az érintettek számára, hogy a megváltozott jogszabályi környezethez újabb döntésekkel alkalmazkodjanak.

A köztársasági elnök szerint ez különösen hátrányosan érinti azokat a földtulajdonosokat, akik 2006 előtt vagy 2006-ban adták haszonbérbe a termőföldjüket. Az erre vonatkozó szerződés megkötésekor ugyanis nem tudhatták, hogy a haszonbérleti szerződés alapján a haszonbérlet szerzi meg a támogatási jogosultságot, és ez hátrányos a tulajdonosok számára, mert megnehezíti az ingatlan eladását, illetve újabb haszonbérleti szerződés megkötését. Ezzel a haszonbérbe adott területek

tényleges forgalomképessége, így értéke is csökken.

A köztársasági elnök másik aggálya az volt, hogy azok a termelők is hátrányos helyzetbe kerülnek, akik 2006-ban nem részesültek releváns támogatásban (a különleges helyzetben lévő termelők). Így mindazok a termelők hátrányt szenvednek, akik 2007-ben vagy 2008-ban kezdték meg a tevékenységüket, vagy növelték az általuk művelt, támogatásra jogosító területet. Ezzel jelentős versenyhátrányba kerülnek a később piacra lépő termelők, holott ők területalapú támogatásra számíthatnak, mert az EU főszabályként a területalapú támogatást tette kötelezővé.

A köztársasági elnök szerint az volt a kérdés, kellően indokolhatja-e közérdek, hogy az SPS-törvény főszabályként a 2006. évet jelöli meg bázisidőszaknak. Az EU rendelet nem írja elő, hogy az új tagállamok a különleges helyzetbe került mezőgazdasági termelőköt az új szabályozás hatálya alá lépését megelőző időre eső bázisidőszak alapján juttassák többtámogatási jogosultsághoz. A köztársasági elnök beadványából kitűnt, hogy véleménye szerint a közösségi jogi példából mindenképpen egy hosszabb bázisidőszak kijelölése következne. Álláspontja szerint nem állapítható meg olyan súlyú közérdek, ami a bázis-

időszaknak a 2006. évre való korlátozását indokolná. A jogbiztonság szerinte megköveteli, hogy a tulajdonosok és a később piacra lépő haszonbérletiek érdekeit ilyen mértékben érintő szabályozás csak megfelelő felkészülési idő után legyen alkalmazható.

Egy harmadik szempont

Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy 2003-tól már lehetett számolni azzal, hogy az SPS-modellt 2010 végéig bevezetik Magyarországon. Erről a piaci szereplők – földtulajdonosok, bérlők, termelők tehát már 2003-ban értesültek. Az AB szerint az is köztudott volt, hogy a bázisidőszak mindig a múltra tekint vissza, így bármely bázisév mellett lehetnek olyan szerződések, amelyeket a múltra tekintő bázisév kijelölésének időpontját megelőzően kötöttek meg.

Az AB leszögezte, hogy nem önmagában a történelmi bázis alkalmazása ellentétes a jogbiztonság védelmének elve iránti jogos elvárásokkal. Nem is az, hogy a bázisév a múltra tekint, és az sem sérti önmagában a jogbiztonságot, hogy ez a múlt a 2006. naptári év. A jogi környezet változatlanságához fűződő gazdasági érdek sem kap önmagában feltétlenül alkotmánybírói védelmet. A vagyoni értékű jog önállósítása sem sérti a termőföld-tulajdonosok jogait, a termelők várakozásai sem sérülnek. Más azonban a helyzet azokkal a termelőkkel, akik SAPS-területet, és így közvetlen közösségi kifizetésre való jogot szereztek. A kifejtettek szerint az a körülmény ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében garantált jogállamiság elvével, hogy az érintett jogalanyok a SAPS-ban szerzett támogatási jogosultságuk egységértékének egy

részét elvileg akár jelentős mértékben is elveszíthetik az új szabályok egyik lehetséges hatásaként.

Van megoldás

Az AB szerint az is probléma volt, hogy az SPS-törvény nem határozza meg a kétfajta komponensen alapuló támogatás egymáshoz viszonyított arányát, ez az agrárminiszter döntésétől függött volna, így a két komponens aránya elvileg meg is változhat. Az AB szerint az ennek az aránynak a meghatározására adott korlátlan döntési jogkör ahhoz vezethet, hogy a SAPS-támogatásban való részesüléshez jogot szerzett termelők akár lényeges sérelmet is szenvedhetnek. Az AB gyakorlata szerint a felhatalmazás kereteinek túllépése alkotmányellenes állapotot eredményez. Az is ellentétes az Alkotmánnyal, ha valamely felhatalmazás korlátlan.

Az AB szerint az alkotmányellenesség többféleképpen is kiküszöbölhető. A törvényhozó meghatározhatja a kereteket, amelyek között döntést hoz az agrárpolitikáért felelős miniszter, de alkalmazható az SPS-törvényben foglaltaktól eltérő történelmi bázis is, például hogy a pénzügyi keret felosztása nem a 2006-os támogatási évhez kötődik, mondta végezetül *Halmi Olga*.

H. GY.